యూనిట్-II

5. మెట్లు

-అడవి బాపిరాజు

ఆలోచించండి - మాట్లాడండి

ప్రశ్నలు:

1. భక్తులు గుడికి చేరడానికి ఏం చేస్తున్నారు?
2. పిల్లలు బడిలోకి వెళ్ళడానికి ఏం చేస్తున్నారు?
3. పుస్తకాలు పట్టుకున్న వ్యక్తి ఎక్కడికి వెళుతున్నాడు? ఎందుకు?
4. పై చిత్రానికి - లక్ష్యసాధనకు ఎలాంటి సంబంధం ఉందని అనుకుంటున్నారు?

ఉద్దేశం: ఆధునిక కవితా రీతులను పరిచయం చేయడం. తరతరాలుగా అనగా చరిత్ర కాలం నుండి నేటి వరకు మెట్లు ప్రగతికి సూచికలు అని చెప్పడం, మెట్ల ఉపయోగాల గురించి చెప్పడం ఈ పాఠం ఉద్దేశం.

దీన్ని అడవి బాపిరాజు రాశారు.

విద్యార్థులకు సూచనలు:

1. పాఠాన్ని చదవండి. తెలియని పదాల కింద, పాదాల కింద గీతలు గీయండి.
2. అర్థం కాని పదాలను, పాదాలను మీ మిత్రులతో చర్చించండి.
3. తెలియని పదాల అర్థాలను పుస్తకం చివరన ఉన్న 'పదాలు - అర్థాలు' పట్టిక చూసి తెలుసుకోండి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వారిచే ఉచిత పంపిణీ

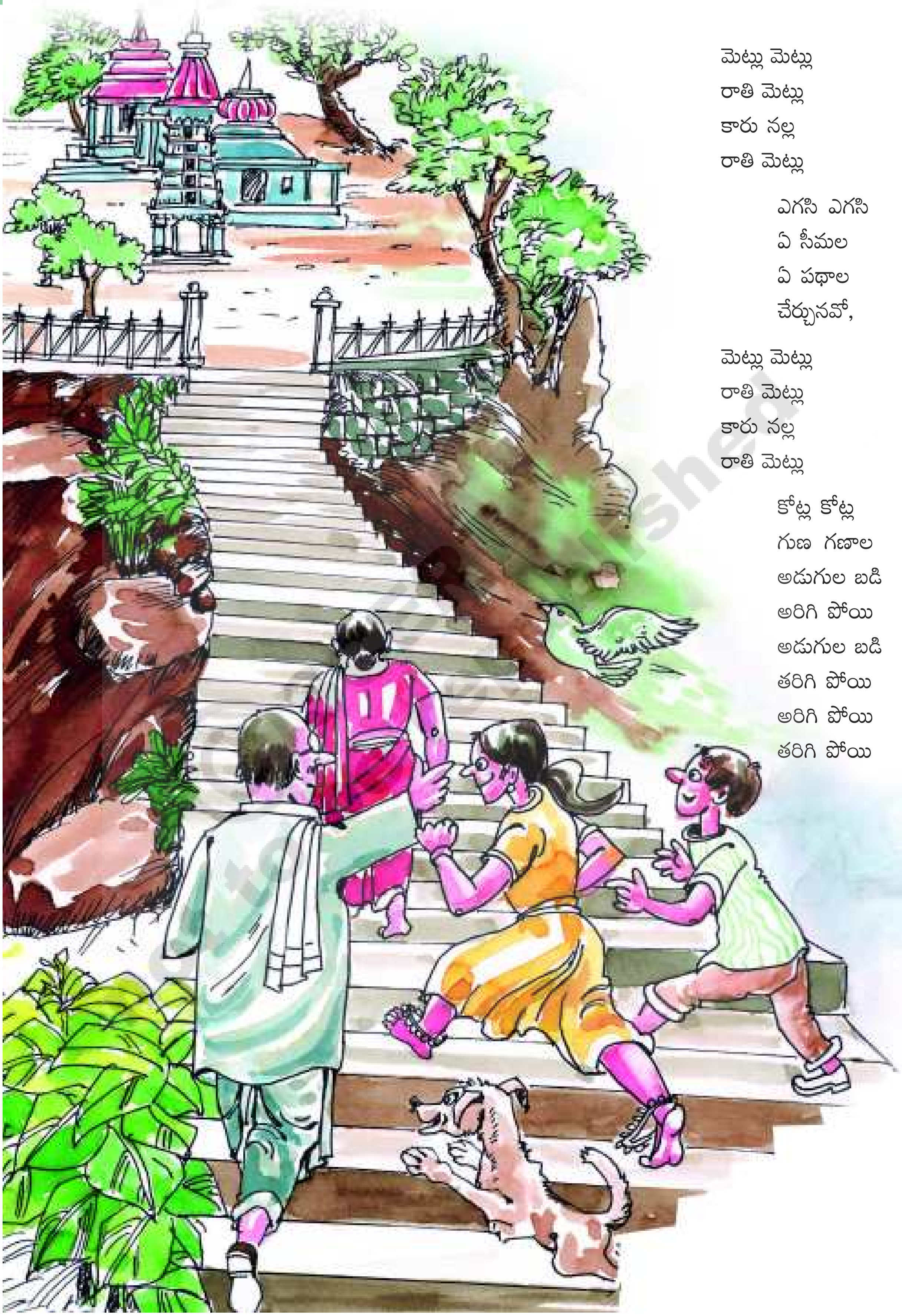

మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు

ఎగసి ఎగసి
ఏ సీమల
ఏ పథాల
చేర్చునవో,

మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు

కోట్ల కోట్ల
గుణ గణాల
అడుగుల బడి
అరిగి పోయి
అడుగుల బడి
తరిగి పోయి
అరిగి పోయి
తరిగి పోయి

మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు

చిన్న అడుగు
కన్నె అడుగు
చిట్టి అడుగు
పొట్టి అడుగు
కరకు పదం
కరగు పదం
రక్త పదం
భక్త పదం
పాపి పదం
పరమ పదం
యుగ యుగాల పదములతో
రక రకాల అడుగులతో,
అరగి .. అరగి..
తరిగి .. తరిగి..

మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు

కడియా, లం
దెలు, గజ్జెలు,
వడి వడి ము
వ్వలు, గొలుసులు
గలగల మన
గణగణ మన
అంటి అంటి
ప్రవహించే

అడుగులు, అడుగులు,
అడుగులు ....!

మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు !
ఎగసి, ఎగసి,
ఏ పథాల చేర్చునవో?
ఎగసి, ఎగసి
ఏ సీమల కూర్చునవో!
ఎగసి, ఎగసి,
ఏ దర్శన మిచ్చునవో!
ఎగసి, ఎగసి,
ఎగసి, ఎగసి,
మెట్లు మెట్లు
రాతి మెట్లు
కారు నల్ల
రాతి మెట్లు

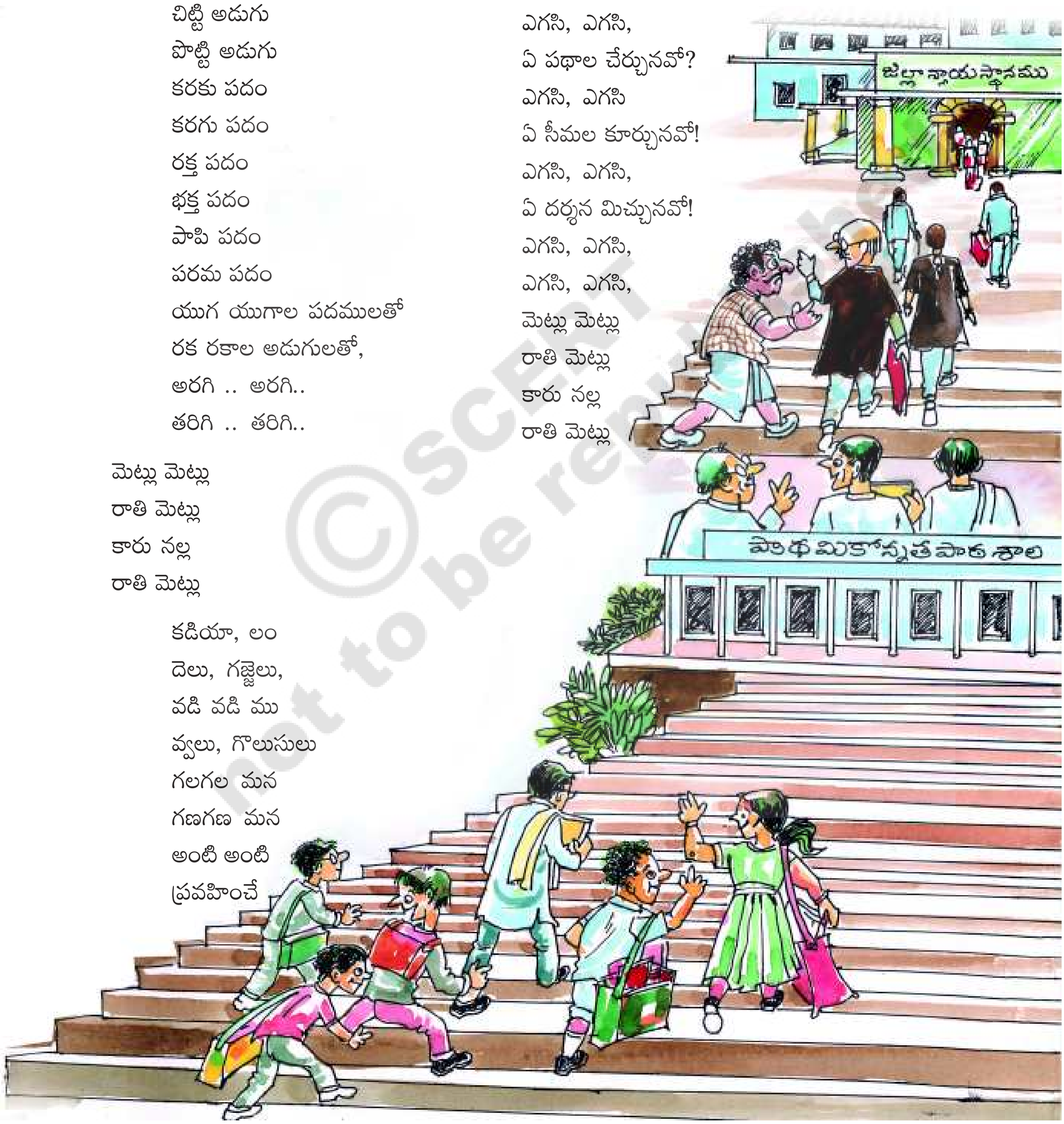

© SCERT
not to be republished

కవిపరిచయం:

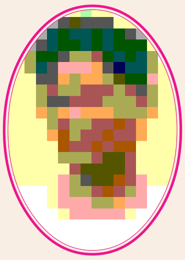

1.కవిపేరు	:	అడవి బాపిరాజు
2.కాలం	:	1895 - 1952
3.జన్మస్థలం	:	భీమవరం - పశ్చిమగోదావరి జిల్లా
4.రచనలు	:	నారాయణరావు, తుఫాను, కోనంగి, జాజిమల్లి, నరుడు, హిమబిందు, అడవి, శాంతిశ్రీ, అంశుమతి, గోనగన్నారెడ్డి వంటి నవలలు, నవలికలు.
		మీజాన్ దినపత్రికకు సంపాదకత్వం వహించారు.

©SCERT not to be republished

భావం:

అదిగో, ఆ మెట్లను చూడండి, అవి రాతిమెట్లు, దట్టమైన నల్లరాతిమెట్లు.

ఆ మెట్లు మనలను ఏ మార్గానికో తీసుకుపోతాయి! ఏ ప్రాంతానికో (గమ్యానికో) చేరుస్తాయి. (ఇక్కడ మెట్లంటే మనం కోరుకున్న చేరుకోవలసిన గమ్యానికి తీసుకుపోయే సాధనాలు)

ఈ మెట్లగుండా రకరకాల స్వభావాలు కలవారు నడచివెళ్ళారు. వాళ్ళ పాదాలకింద బడి ఈ మెట్లు అరిగిపోయాయి, తరిగిపోయాయి.

ఈ మెట్లమీద చిన్నవాళ్ళు, పెళ్ళికాని ఆడపిల్లలు అడుగు పెట్టారు. బుజ్జిపిల్లల చిట్టిపొట్టి అడుగులూ పడ్డాయి. కసాయివాళ్ళ కఠినమైన అడుగులు, కరుణ గలిగిన వారి మెత్తని అడుగులు ఈ మెట్ల ద్వారానే సాగాయి. వివిధ కాలాలకు చెందిన వారి అడుగులు, ఈ వివిధ తత్త్వాలకు చెందిన వారి అడుగులు పడి ఈ మెట్లు అరిగిపోయాయి. తరిగిపోయాయి.

అడుగులు వేస్తున్నప్పుడు కాళ్ళకు ధరించిన కడియాలు, గజ్జెలు, గొలుసులు గలగలమని, గణగణమని మోగుతుంటే చెవులకింపుగా ఉంది. కొన్ని అడుగులు అలా అలా తేలికగా పడుతూ ముందుకు కదులుతున్నాయి. మరికొన్ని వేగంగా ప్రవాహంగా సాగుతున్నాయి.

ఈ మెట్లు ఏ మార్గాలకు తీసుకుపోతాయో, ఏ ప్రాంతానికి మోసుకుపోతాయో, ఏ లక్ష్యాన్ని చూపిస్తాయో మరి?

ఇవి చేయండి

I. వినడం-మాట్లాడడం

1. 'మెట్లు' గేయం ద్వారా బాపిరాజుగారు మనకు ఏం తెలుపుతున్నారు?
2. ఈ గేయాన్ని లయాత్మకంగా, భావయుక్తంగా, అభినయ పూర్వకంగా పాడండి.
3. ఈ గేయంపై మీ అభిప్రాయం చెప్పండి.
4. బాపిరాజు 'మెట్లు' కవిత రాయడంలో ఉద్దేశం ఏమై ఉంటుంది?

II. చదవడం, అవగాహన చేసుకోవడం

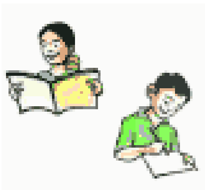

1. ఈ పాఠంలో అనేక ప్రాస పదాలు ఉన్నాయి. వాటిని రాయండి.

   ఉదా:- అరిగిపోయి - తరిగిపోయి

2. "కాళ్ళ కడియాలు, గజ్జెలు అందెలున్న పాదాలు సవ్వడి చేస్తూ నడిచిన రాతిమెట్లు" ఈ అర్థాన్నిచ్చే పాఠంలోని కవితా పాదాలను రాయండి.

3. కింది పేరాను చదివి నాలుగు ప్రశ్నలు తయారు చేయండి.

   కోట్లాదిమంది పదాల కింద నల్లని రాతిమెట్లు అరిగినవి. చిన్నారులూ కన్నెపిల్లల పాదాల అడుగులతో కరిగినవి. భక్తులు, పాపుల పాదాలకింద పునీతమైనవి, తరిగినవీ మెట్లు. ఇవి ఎటువంటి మార్గానికి చేరుస్తాయో కదా!

   అ) ______________________

   ఆ) ______________________

   ఇ) ______________________

   ఈ) ______________________

4. కింది ప్రశ్నలకు పాఠం ఆధారంగా జవాబులు రాయండి.

   అ) మెట్లు ఎలా ఉన్నాయి? అవి అలా ఎందుకైనవి?

   ఆ) మెట్లు ఎందుకు ఉపయోగపడుతున్నాయి?

   ఇ) మెట్లు అనే పదాన్ని ఏ భావంతో ప్రయోగించారు?

   ఈ) మెట్లను ఉపయోగించాలనుకొనేవారు ఎటువంటివారై ఉంటారు?

© SCERT not to be republished

III. స్వీయరచన

1. కింది ప్రశ్నలకు ఐదు వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ) "మెట్లు" అనే పదాన్ని ఏ ఏ సందర్భాలలో వాడుతామో ఊహించి రాయండి.

ఆ) ఈ పాఠంలో మీకు ఏ అంశాలు స్ఫురించాయి? అవి ఏవి?

ఇ) లక్ష్యసాధనలో "మెట్లు" గురించి రాయండి.

2. కింది ప్రశ్నలకు పది వాక్యాల్లో జవాబులు రాయండి.

అ) ఈ పాఠం సారాంశాన్ని మీ సొంతమాటల్లో రాయండి.

ఆ) 'మెట్లు' పాఠంవలన నీవు పొందిన స్ఫూర్తి ఏమిటి?

IV. పదజాలం

1. కింది పదాలను జత చేయండి.

అ)	చిన్నారులు	( )	అ)	నీచపుటడుగులు
ఆ)	కన్నెపిల్లలు	( )	ఆ)	రక్తపుటడుగులు
ఇ)	వీరులు	( )	ఇ)	పవిత్రపుటడుగులు
ఈ)	భక్తులు	( )	ఈ)	చిట్టిపొట్టి అడుగులు
5)	పాపులు	( )	ఉ)	ఒయ్యారపు అడుగులు

2. కింది వాక్యాలలోని గీతగీసిన పదాల అర్థాలతో వాక్యాలను తిరిగి రాయండి.

అ) స్వామి వివేకానంద భారతదేశంలోని అన్ని సీమలను దర్శించాడు.

ఆ) గంగానదిలో నిర్మలజలం ప్రవహిస్తుంది.

ఇ) భారతీయులు ప్రగతి పథంలో పయనించాలి.

ఈ) స్వాతంత్ర్య దినోత్సవం నాడు స్వేచ్ఛా విహంగాలు ఎగసినవి.

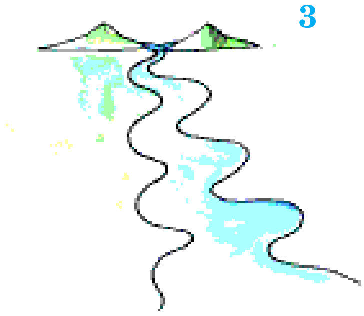

3 కింది పదాలకు వ్యతిరేక అర్థాలు రాసి వాటికి సొంత వాక్యాలు రాయండి.

అ) సుగుణం × ____________

ఆ) అరిగి × ____________

ఇ) కరకు × ____________

ఈ) ప్రవహించు × ____________

©SCERT not to be republished

4. **కింది పదాలతో సంబంధమున్న పదాలను రాయండి.**

ఉదా:- భవనం - ద్వారం - ప్రహారి - మెట్లు - బాల్కనీ

అ) గుడి మెట్లు ______ ______ ______

ఆ) చిన్నారి పాప ______ ______ ______

ఇ) ఆభరణాలు ______ ______ ______

ఈ) నది ______ ______ ______

ఉ) ప్రగతి ______ ______ ______

V. సృజనాత్మకత

కింది వాటిలో ఏదైనా ఒక దాన్ని చేయండి

అ) **గేయాన్ని పొడిగించండి.**

చదువు చదువు చదువు

ప్రగతి దారి సులువు.

- - - - - - - -

- - - - - - - -

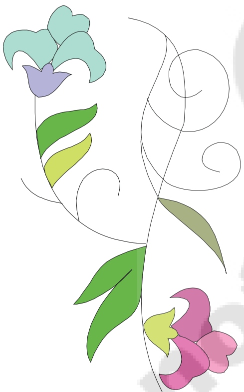

వెలుగు వెలుగు వెలుగు

- - - - - - - - - -

- - - - - - - - - -

- - - - - - - - - -

ఆ) **మెట్లు పాఠానికి సంబంధించిన మంచి వాక్యాలు / సూక్తులు / నినాదాలు రాయండి.**

© SCERT not to be republished

VI. ప్రశంస

1. **మెట్లు గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడిన వారిని ప్రశంసిస్తూ నాల్గు పంక్తులు రాయండి.**

2. **బాపిరాజు రాసిన ఇతర గేయాలను చదవండి. మీ స్నేహితులతో చర్చించండి. బాపిరాజును ప్రశంసిస్తూ ప్రశంసా పత్రం రాయండి.**

VII. భాషాంశాలు

1. కింది వాక్యాలు చదవండి.

అ) పాండవులు గురుదక్షిణ ఇచ్చారు.

ఆ) ప్రతి మనిషికీ దేశభక్తి ఉండాలి.

ఇ) రాజాజ్ఞవల్ల అధికారులు జాగ్రత్తపడ్డారు.

ఈ) సీతాపతి చాలా గుణవంతుడు,

ఉ) ఆ నల్లరాయి మెరుస్తున్నది.

ఊ) సీతారాములు అడవికి వెళ్ళారు.

పై వాక్యాల్లో గీతగీసిన పదాల అర్థాలను గమనించండి.

గురుదక్షిణ	–	గురువుకొఱకు దక్షిణ
దేశభక్తి	–	దేశమునందు భక్తి
రాజాజ్ఞ	–	రాజుయొక్క ఆజ్ఞ
నల్లరాయి	–	నల్లనిదైన రాయి
సీతారాములు	–	సీతయును, రాముడును.

పై పదాల అర్థాలను బట్టి వేరు వేరు అర్థాలు గల రెండు పదాలు కలిసి ఒకే పదంగా ఏర్పడినట్లు తెలుస్తున్నది కదా! ఈ విధంగా అర్థవంతమైన రెండు పదాలు కలిసి, కొత్తపదం ఏర్పడటాన్నే సమాసం అంటారు.

కొన్ని అక్షరాలనుగాని, పదాలనుగాని తగ్గిస్తూ ఉచ్చారణ సౌలభ్యాన్ని కలిగించడానికి 'సమాసం' ఉపయోగపడుతుంది. సమాసంలో మొదటిపదాన్ని పూర్వపదమని, రెండవపదాన్ని ఉత్తరపదమని అంటారు.

'రామలక్ష్మణులు చాలా గొప్పవారు'.

పై వాక్యంలో నామవాచక పదాలను సులభంగా గుర్తించవచ్చు అవి 'రామలక్ష్మణులు'. ఇందులో పూర్వపదం రాముడు, ఉత్తరపదం లక్ష్మణుడు. వీటిని రాముడూ, లక్ష్మణుడూ అని విడిగా చెప్పుకొంటాం. ఈ విధంగా రెండు లేదా అంతకంటె ఎక్కువ నామవాచకాల మధ్య ఏర్పడే ఈ సమాసాన్ని 'ద్వంద్వ సమాసం' అంటారు.

◆ **కింది సమాస పదాలను ఉదాహరణలో చూపినట్లుగా వివరించండి.**

ఉదా: అన్నదమ్ములు – అన్నయును, తమ్ముడును

అ) తల్లిదండ్రులు ____________

ఆ) కూరగాయలు ____________

©SCERT not to be republished

ఇ) కష్టసుఖాలు ____________

ఈ) విల్లమ్ములు ____________

వీటిలో రెండూ నామవాచకపదాలే ఉంటాయి. వీటిలో రెండు పదాలకు వాక్యంలో సమప్రాధాన్యం ఉంటుంది. అందువల్ల ఈ సమాసాన్ని "ద్వంద్వ సమాసం" అంటారు. పై సమాసాలన్నీ ద్వంద్వ సమాసాలే.

2. అ) కింది పదాలకు విగ్రహ వాక్యాలు రాసి, సమాస నామం తెలపండి.

ఉదా॥ నలుదిక్కులు, నాలుగైన దిక్కులు – ద్విగు సమాసం; ఇలా సంఖ్యతో మొదలయ్యే సమాస పదాలు ద్విగు సమాసాలౌతాయి.

అ) ఎనిమి దిక్కులు ____________ ____________

ఆ) ఐదు ప్రాణాలు ____________ ____________

ఇ) అన్నదమ్ములు ____________ ____________

ఈ) త్రిమూర్తులు ____________ ____________

ఉ) న్యాయాన్యాయాలు ____________ ____________

ఆ) కింది పేర్కొన్న సమాసాలకు విగ్రహవాక్యాలు రాసి,

అవి ఏ సమాసపదాలో గుర్తించండి. కారణాలను చర్చించండి.

అ) రవిచంద్రులు ____________

ఆ) ఎండవానలు ____________

ఇ) మద్యమాంసాలు ____________

ఈ) సహస్రముఖంబులు ____________

ఉ) నవరసాలు ____________

ఊ) భార్యాభర్తలు ____________

ఋ) తల్లీకూతుళ్లు ____________

ౠ) చతుష్షష్టికళలు ____________

© SCERT not to be republished

3. ఈ కింది పదాలను విడదీసి, సంధులను గుర్తించి, సంధి జరిగిన విధాన్ని చర్చించండి.

ఉదా॥ ఏమిటాకథ = ఏమిటి + ఆకథ = ఇ + అ = ఆ = ఇత్వ సంధి

అ) జీవగడ్డయి = ... + ... = ... = ...

ఆ) దేవాలయం = ... + ... = ... = ...

ఇ) వారుండిరి = ... + ... = ... = ...

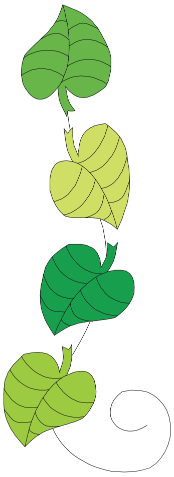

ఈ) సెలవిచ్చి	=	.... + ... =	.............=	....
ఉ) కూరగాయలు	=	.... + ... =	.............=	....
ఊ) ఎవరికెంత	=	.... + ... =	.............=	....
ఋ) వచ్చితిరిపుడు	=	.... + ... =	.............=	....
ౠ) కావ్యంబలరె	=	.... + ... =	.............=	....
ఎ) కరాగ్రము	=	.... + ... =	.... =	....
ఏ) కవితలల్లిన	=	.... + ... =	.............=	....

ప్రాజెక్టు పని

బాపిరాజు రచించిన ఇతర కవితలను, పాటలను సేకరించండి – వాటిపై మీ అభిప్రాయాలను రాసి పట్టికపై ప్రదర్శించండి.

(లేదా)

మీ ప్రాంతంలోని గేయ కవులు – వారి రచనలు సేకరించండి, పట్టికపై ప్రదర్శించండి.

© SCERT not to be republished

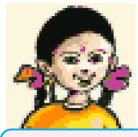

నేనివి చేయగలనా..?

1.	మెట్లు గేయాన్ని రాగయుక్తంగా పాడగలను. భావాన్ని సొంతమాటల్లో చెప్పగలను.	ఔను / కాదు
2.	పాఠంలోని జంటపదాలు/ప్రాస పదాలను గుర్తించగలను.	ఔను / కాదు
3.	ఈ గేయ సారాంశాన్ని సొంతమాటల్లో రాయగలను.	ఔను / కాదు
4.	చిన్న గేయాలను రాయగలను, పాడిగించగలను.	ఔను / కాదు

"ఆశలతో కాక ఆశయాలతో జీవించాలి"